Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijalausunto eduskunnan Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 27.01.2020

Asia: VNS 6/2020 vp Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/VNS+6/2020

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua Suomen kestävän kasvun ohjelmaa koskevasta selonteosta. STM on ollut aktiivisesti mukana ohjelman valmistelussa ohjelman eri painopisteiden osalta, ja vastannut painopisteen 6 *Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen* sisällöllisen valmistelun koordinaatiosta. Valmisteluun on osallistunut myös OKM, TEM ja VM.

STM katsoo, että hyvin toimivat sosiaali- ja terveyspalvelut ovat avainasemassa yhteiskunnan resilienssin ja koheesion turvaajina. Covid-19-kriisin seurauksena eriarvoistuminen on Suomessa lisääntynyt, sillä kriisin vaikutukset eivät ole jakautuneet tasaisesti. Terveydellisten ongelmien lisäksi kriisi on aiheuttanut merkittäviä sosiaalisia ongelmia, jotka voivat hoitamattomina heikentää pitkäkestoisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintakykyä. Epidemian aikana sosiaali- ja terveydenhuoltoon on syntynyt ennenäkemätön palvelu- ja hoitovelka, joka vaarantaa palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja jonka purkaminen vaatii mittavia resursseja ja toimintamallien muutosta. Pitkittyvä covid-19- pandemia heijastuu myös sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön hyvinvointiin ja jaksamiseen, mikä vaikuttaa negatiivisesti alan vetovoimaan tilanteessa, jossa jo nyt on pulaa osaavasta työvoimasta.

Tärkeänä määrittävänä tekijänä rakenteellisille uudistus- ja investointikokonaisuuksille ovat EU:n jäsenvaltioille ja euroalueelle linjaamat suositukset sekä kansalliset prioriteetit. Painopistealueeseen 6 liittyen Euroopan komissio on maakohtaisissa suosituksissaan (2019 ja 2020) kehottanut Suomea toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet pandemian torjumiseksi, talouden ylläpitämiseksi ja alkavan elpymisen tukemiseksi, puuttumaan terveydenhuollon henkilöstöpulaan terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn parantamiseksi sekä (vuodesta 2013 alkaen) parantamaan sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannustehokkuutta ja yhdenvertaista saatavuutta. Kansalliset prioriteetit nousevat hallitusohjelmasta ja keskeisimpiä ovat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ja saatavuuden parantaminen (hoitotakuu).

Painopistealueen päätavoitteena on purkaa covid-19-pandemian aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu- ja hoitovelkaa, edistää hoitoonpääsyn nopeuttamista, edistää sosiaali- ja terveysalan henkilöstön riittävyyttä ja alan pito- ja vetovoimaa, kaventaa sosiaalista eriarvoisuutta sekä panostaa sosiaalisten ja terveysongelmien nykyistä varhaisempaan ja vaikuttavampaan ennaltaehkäisyyn. Tavoitteena on, että väestö saa tarvitsemansa sosiaali- ja terveyspalvelut yhdenvertaisesti ja että palveluihin pääsee helposti ja kynnyksettömästi.

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusvaikuttavuuden vahvistaminen ja alan vetovoiman lisääminen edellyttävät investointeja uusien, palveluiden saatavuutta parantavien ja joustavien toimintamallien sekä digitaalisten ratkaisujen käyttöönottoon sekä tietopohjan ja osaamisen vahvistamista.

STM katsoo, että painopistealueen 6 mukaisilla investoinneilla voidaan edistää myös sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteita: turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut kaikille Suomessa asuville, parantaa näiden palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti ja hillitä osaltaan julkisen talouden kustannusten kasvua. Toimenpiteet on tarkoitus synkronoidaan sisällöllisesti, aikataulullisesti ja rahoituksellisesti olemassa olevien valtionavustushankekokonaisuuksien kanssa päällekkäisyyksien välttämiseksi.

STM on osallistunut myös muiden Suomen kestävän kasvun ohjelman painopistealueiden valmisteluun, joista erityisesti painopisteessä 5 on vahva liittymäpinta ministeriön toimialaan työhyvinvoinnin ja työkyvyn kehittämisen kautta. Painopistealueen 4 digitaalisia infrastruktuureja tukevilla toimilla luodaan myös edellytyksiä sosiaali- ja terveydenhuollossa tehtäville digiratkaisuille.

Mahdolliset lisätiedustelut:

Erityisasiantuntija Antti Hautaniemi; antti.hautaniemi@stm.fi ; p. 0295 163 462
Johtaja Taina Mäntyranta, taina.mantyranta@stm.fi; p. 0295 163 692
Neuvotteleva virkamies Heli Hätönen, heli.hatonen@stm.fi; p. 0295 163 326